

Molí aiguader de la Sala

El Pla del Penedès

Ubicació

Comarca:	Alt Penedès
Lloc/Adreça:	Camí rural de Puigdàlber a la Sala, a 200 metres al nord-oest de la masia.
Emplaçament	Al límit de la Plana la Sala, sobre la vertical del torrent dels Brivons.
Alçada:	213,8
Coordenades:	
Latitud:	41.41113
Longitud:	1.70943
UTM Est (X):	392137
UTM Nord (Y):	4585202

Classificació

Número de fitxa	08164 - 74
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Contemporani Popular
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Regular
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08163A01300016

Fitxes associades:

[Mas la Sala](#)

[Pou de les Carnasses](#)

Autoria de la fitxa	Àlex Asensio Ferrer
Data de registre de la fitxa:	dc., 28/06/2017 - 02:00

Descripció

Molí de vent que servia per bombar aigua del pou sobre el qual estava instal·lat, amb destí a usos domèstics i agrícoles. Es tracta d'una construcció en forma de prisma rectangular obrada amb una barreja de maons i maçoneria comuna i posteriorment arrebossada. Els parets exteriors eren pintades de color clar i les cantonades, d'un color terrós. La coberta és plana, amb un petit ràfec, feta de maons. Dalt la torratxa hi havia el mecanisme d'un molí de vent d'eix horitzontal, desmuntat i venut a un drapaire anys enrere. S'hi accedia per mitjà d'unes escales de gat, avui arrencades, situades a la façana de ponent. Segons el testimoni oral del masover de can Sala, era un giny de fosa i forja amb sis aspes i una cua plegable per activar i aturar-ne l'extracció. Cada aspa tenia dues pales triangulars de xapa, acoblades entre elles amb un seguit de ganxos amb molles que permetien adaptar la seva posició a la força i direcció del vent de forma automàtica. L'edificació alberga dins seu una galeria vertical que perfora la penya fins a una fondària de 22 metres, 2 per sota del nivell del torrent. Es tracta d'un pou "de 8 pams" de diàmetre (1,1 metres) totalment bastit amb maons verticals, al qual s'hi accedeix per una porta de fusta situada a la façana de migdia. L'obertura dibuixa un arc de mig punt emmarcat amb maons. El sistema d'extracció constava d'un mecanisme de transmissió biela-cigonyal i un dispositiu de bombament mitjançant una bomba de pistó. Dins el pou encara hi ha les escales de gat fins a baix, així com diverses bancades de subjecció a diferents alçades, tant al pou com a la torre.

En els paraments de llevant i ponent hi ha dos tirants verticals de ferro que van del terra al sostre amb diversos ancoratges a la paret i que servien per subjectar les dues bigues travesseres sobre les quals anava ancorat el peu del molí, avui desaparegudes, així com per contrarestar-ne l'empenta sobre els murs. En el lateral dret de la façana occidental hi trobem, a mitja alçada, una fornícula de 70 cm d'altura i 60 d'amplada recolzada sobre un semicercle de ferro. Hi contenia una pica on desaiguava la bomba amb l'objectiu de restar pressió a l'aigua abans d'entrar a la canonada. Encara es conserva el forat de l'aigüera i en un lateral s'hi pot veure inscrita la data 1-2-46, corresponent a les obres d'alguna reforma. En origen, la conducció fins a la masia era feta de peces cilíndriques de ceràmica de gerrer encadellades i posteriorment va ser substituïda per una canonada de 6 cm de planxa recoberta d'una capa exterior de quitrà per evitar les fuites.

Història

Els molins aiguaders funcionen amb un règim eòlic baix i moderat. Segons la seva grandària, podien arribar a una fondària de 15 metres i pouar un volum d'aigua d'entre 1.500 i 4.000 litres.

Els molins de vent van proliferar entre la segona meitat del segle XIX i la primera del XX, fins a l'arribada de l'electricitat i els motors de combustió, que permetien l'extracció mecànica de l'aigua del subsòl a demanda. La generalització de les noves fonts d'energia en va provocar l'abandó i la majoria o bé van caure en un procés de deteriorament i oblit, o bé van ser desballestats.

